גופא אמר רבא אבודה דלילה לא שמה אבודה אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן מאי איריא אבודה דלילה אפי' אבודה דיום נמי דאמרי רבנן אבודה בשעת הפרשה רועה א) ואלא אליבא דרבי עד כאן לא קאמר רבי אלא אבידה דיום אבל אבידה דלילה אפי' רבי מודה דלרעייה אולא איבעית אימא לעולם אליבא דרבנן והכא במאי עסקינן א)באבודה (א) בשעת כפרה עד כאן לא קאמרי רבנן אבדה בשעת כפרה מתה אלא היכא דעיקר אבידתה ביום אבל היכא דעיקר אבידתה בלילה לא אמר אביי נקטינן ב)אבידה ב) ולא גנובה אבידה ולא גזולה היכי דמי אבידה א"ר אושעיא ג) אפילו אחת בעדרו ג] ואפילו אחת באחת ור' יוחנן אמר אחורי הדלת איבעיא להו היכי קאמר אחורי הדלת הוא דליכא דקא חזי לה אבל אבראי דאיכא דחזי לה לא הויא אבודה או דילמא אחורי הדלת ג)דאי מהדר אפיה חזי לה הויא אבודה וכל שכן אבראי דלא קחזי לה תיקו ד) [א] א"ר פפא ה) ד)גמרינן אבודה ממנו ולא מרועה לא הויא אבודה וכ"ש אבודה מרועה ולא אבודה ממנו אבודה ממנו ומרועה ה)ואחד בסוף העולם מכיר בה מאי תיקו בעי רב פפא ו) אבודה בכוס מהו אליבא דמאן אילימא אליבא דרבי האמר אבודה בשעת הפרשה מתה אלא כי קמיבעיא ליה אליבא דרבנן מי אמרינן כי אמרי רבנן בשעת הפרשה רועה קודם ז) שיקבל דמה בכוס אבל הכא סבירא להו ו) כל העומד ליזרק כזרוק דמי או דלמא ח) כמה דלא אזדריק דם כי אבדה בשעת הפרשה דמיא ורעיא ואיכא דאמרי לעולם אליבא דרבי כי קמיבעיא ליה כגון שקיבל דמה בשתי כוסות ואבד אחד מהן ואליבא ז) דמאן דאמר כוס עושה חבירו דחוי לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמ"ד כוס עושה חבירו שיריים ט) ה"מ היכא דאיתנהו לתרוייהו דכל היכא דבעי זריק אבל הכא הא י) ליכא או דלמא לא שנא יא) תיקו: **מתני'** ח)המפריש חטאת ואבדה יב) ט)(והפריש) אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה תמות י)המפריש מעות לחטאתו ואבדו כ)(והפריש) חטאת תחתיהם ואחר כך נמצאו המעות יג) יוליכם לים המלח ל)המפריש מעות לחטאת ואבדו והפריש מעות אחרות תחתיהן ולא הספיק ליקח חטאת מהן עד מ)שנמצאות הראשונות יביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה נ)המפריש מעות לחטאתו ואבדו והפריש חטאת תחתיהן לא הספיק להקריבה עד שנמצאו המעות והרי חטאת בעל מום תמכר ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה ס)המפריש חטאת ואבדה והפריש מעות תחתיה ולא הספיק ליקח יד) מהן חטאת עד שנמצא חטאתו והרי היא בעלת מום תימכר ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה לא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה והרי שתיהן בעלת מום ימכרו ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה ע)המפריש חטאת פ)ואבדה והפריש אחרת תחתיה לא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה טו) היו שתיהן תמימות אחת מהן תיקרב חטאת והשניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת מאחר שכיפרו הבעלים צ)ואין המעות הולכים לים המלח אלא שנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים ק)המפריש חטאת והרי היא בעלת מום מוכרה ויביא בדמיה אחרת ר"א בר"ש אומר אם קרבה שניה עד שלא נשחטה טז) תמות שכבר כיפרו הבעלים: **גמ'** טעמא דהקריב אחרת תחתיה הא לא הקריב אחרת תחתיה רועה מני רבנן היא דאמרי אבודה בשעת הפרשה רועה אימא סיפ' המפריש מעות לחטאת ואבדו והפריש (ב) אחרים תחתיהם יז) יביא מאלו ומאלו והשאר יפלו לנדבה טעמא מאלו ומאלו הא הביא מאחר מהן השני יח) יוליכו לים המלח אתאן לרבי ר)דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה רישא רבנן וסיפא רבי הניחא לרב הונא דא"ר הונא אמר רב

הכל

גופא אבודה לילה. קס"ד דלא היתה אבודה אלא בלילה ובעלות השחר נמצאת ולא משכחת לה דתיהוי אבודה בשעת כפרה דהא בלילה לא קרבה חברתה: **אפילו אבודה יום נמי.** שנמצאת קודם כפרת חברתה: **דהא אמרי רבנן.** במתני' (ג) אבודה בשעת הפרשה כלומר בשעה שעדיין חברתה שהפריש תחתיה מופרשת ועומדת שלא קרבה קודם מציאתה של זו רועה דקתני וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו הבעלים: **אלא אליבא דרבי.** דאמר תמות וקמ"ל רבא דעד כאן לא קאמר רבי כו' לרעיה אלא הואיל ואי נמי קיימא לקמן לא מצי לאקרובה בלילה לאו אבודה היא: **בשעת כפרה.** שאבדה בלילה ושוב לא נמצאת עד שנתכפר באחרת: **עיקר** יט) **אבודה.** תחילת אבידתה: **נקטינן אבודה.** בשעת כפרה מתה: **ולא גנובה.** ואם החזירה לו לאחר כפרה רועה ויפלו דמיה לנדבה: **אחת בעדרו.** שנתערבה לו בעדרו אע"ג דקא חזי לכולהו הואיל ואינו מכיר בה אלא לאחר כפרה הויא אבודה: **ואפילו אחת.** של חטאת באחת של חולין: **אבל אבראי.** שהלכה למדברות ונתערבה בבהמות של אחרים [ב] ואותן אחרים עצמן אינם מכירין בה אפילו הכי כיון דאיכא דחזי לה דאותן אחרים חזו לה ואע"ג דאין מכירין אותה לא הויא אבודה: **וכל שכן אבראי דלא קא חזי לה.** איהו לגמרי: ל"א **אבל בעדר דקחזי לה.** דהא חזי להו איהו לכולהו אע"ג דאין מכיר בה לא הויא אבודה ט): [ג](ד) **ופליגי.** כלומר שיפרישנו מהן לאחר זמן כשיכירנה: **דלא קא ידע.** שאינו מכיר אי זו היא תיבעי תיקו [ע"כ ל"א]: **אבודה**כ) **בכוס.** אבודה בשעה שדם חברתה בכוס שאבדה והפריש אחרת ושחטה וקיבל דמה ובעודו דם בכוס נמצאת זו: **האמר אבודה בשעת הפרשה.** כלומר שנמצאת בעוד שחברתה קיימא מתה וכל שכן הכא שנשחטה כבר כא) ואיכא למימר כל העומד ליזרק כזרוק דמי וכאבודה בשעת כפרה דמיא: **כי אמרו רבנן אבודה בשעת הפרשה רועה.** ואפי' נתכפרו הבעלים שוב באחרת הני מילי שנמצאת קודם שנתקבל דמה של חברתה בכוס אבל הכא כו': **לעולם אליבא דרבי.** ולאו בשתי בהמות מיבעי ליה אלא בבהמה אחת שקבל את דמה בשני כוסות: **ואבד האחד.** בשעת זריקת חבירו: **אליבא** [ד] **דמאן דאמר.** במסכת יומא בפרק הוציאו לו (יו:) כב) בכוס אחד עושה את חבירו דיחוי דחטאת שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן מן כג) האחת ארבע מתנות כדין חטאת עשאן לאלו דחויין ושיריו נשפכין ליסוד והן נשפכין לאמה כד) (דהא איתכשר בארבע מתנות ל)אבל הכא דאבד האחד) לא תיבעי לך דודאי פסולה החטאת דהתם דכולהו לקמן הוא דהוי הזבח כשר אע"ג דהנך כוסות נשפכין לאמה דהא איתכשר בד' מתנות אבל הכא דאבד האחד כיון דאילו הוה קמן הוי דיחוי ליספך לאמה השתא כי אבד הוי להו תרתי לריעותא כחטאת שעברה שנתה ואבדה והזבח גופיה פסול כה): **שיריים.** שכולן נשפכים ליסוד אבל הכא דאבדה מהניא ליה אבודה למיהוי דיחוי דלאו אדעתא דידיה זריק והוה ליה דיחוי ואבוד ופסול הזבח: **או דלמא לא שנא תיבעי:** **מתני' ואח"כ נמצאת הראשונה תמות.** ואפי' נמצאת תמימה הואיל וכבר כיפרו הבעלים דכי בעינן תרתי לריעותא היכא דנמצאת ולאחר כך כיפרו הבעלים: **ילכו לים המלח.** כל היכא דלאי הוה חטאת הוה מתה מעות נמי אזיל לים המלח: **מאלו ומאלו.** יערבו יחד דכיון דמתרווייהו מייתי לא הוו חטאת שכיפרו בעליה באחרת אבל אי הוה מייתי מחד מינייהו מידחו אחריני דהוו להו דמי חטאת שכיפרו בעלים באחרת אבל כי מייתי מאלו ומאלו ליכא חטאת שכפרו בעלים כו) והוי כשאר מותר חטאת דאזיל לנדבה: **תימכר ויביא מאלו ומאלו כו'.** אבל אם היתה תמימה תיקרב היא והמעות ילכו לים המלח הואיל וכיפרו הבעלים באחרת. וכל הנך אליבא דרבי(ה) כז): **ואין המעות הולכים לים המלח.** ואפילו נתכפר באחת מן הצבורין לאחר שנמצא האבוד הואיל וקודם כפרה נמצא: **אם קרבה שניה עד שלא נשחטה.** הראשונה בבית לוקח לאכילת חולין תמות אף ע"פ שהיא חולין לחטאת שכיפרו הבעלים היא: **גמ'** כח) [ה] ט)**אבודה בשעת הפרשה.** כגון הנך מעות דנמצאו קודם כפרה ואזלו לים המלח אי לא מצי מייתי מאלו ומאלו: **טעמא מאלו ומאלו.** דליכא למימר דנתכפרו בעלים באחרת: **הא הביא.** חטאת מאחת מן הצבורין השני ילך לים המלח ואע"ג דנמצא קודם כפרה ולא היה אבוד אלא בשעת הפרשה: **הניחא לרב הונא דאמר.** לקמן (כג.): הכל

אפי' אבודה דיממא נמי דאמרי רבנן אבודה בשעת הפרשה רועה. ואם תאמר לימא דלרבי אבל איצטריך דאמר לקמן (כג.) הכל מודים בנתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה ואיצטריך רבנן לאשמועינן דאבודת לילה ונתכפר בשאינה אבודה אבודה אינה מתה הא דיממא כה"ג מתה וצריך לומר דהאי שיטה לית ליה דרבי יט) אבל ה"נ איכא סוגיות בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צז.) כ)דלא מיתוקמי כרבי אבל:

עין משפט נר מצוה

ח א ב מיי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה ט:
ט ג מיי' שם הלכה יא:
י ד מיי' שם הלכה י:
יא ה מיי' שם הלכה יב:
יב ו מיי' שם הלכה ג:
יג ז מיי' שם פ"ה הלכ' א:
יד ח מיי' שם הלכה ג:
טו ט מיי' שם הלכה ג:
טז י מיי' שם הלכה ד:
יז כ מיי' שם פ"ד הלכה ג:
יח ל מיי' שם פ"ה הלכה א:
יט מ מיי' שם פ"ד הלכה ז:

רבינו גרשום

דלא מסח דעתיה מינייהו דסבר מישתכחי (הילכת') [הלכך] יתעו: ל"א אלמא הואיל דאי רחיית לה כו'. כלישנא קמא לית בינייהו אלא שינוי לשון: אילימא אליבא דרבנן דפליגי עליה דרבי במתניתין המפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה ולא הספיק כו': השתא אבודה בשעת הפרשה, דיממא (בהדא) דאבודה היא בשעת הפרשה דשניה ולא בשעת כפרה ואמור רבנן עליה דרועה דלא שמה אבודה למות אבודה דלילה לא כ"ש: אלא אליבא דר'. דפליג עלייהו דרבנן קאמר ולא קשיא דע"כ לא קאמר ר' כו': ואיבעי"א לעולם אליבא דרבנן. קאמר: והכא במאי עסקינן. כגון שנאבדה בלילה ועדיין היתה אבודה ביום בשעת כפרה ואחר [כך] נמצאת: וע"כ לא קאמרי רבנן אבודה בשעת כפרה מתה אלא היכא דעיקר אבידתה ביום אבל הכא דעיקר תחילת אבידתה בלילה הוה לא מתה אלא רועה: נקטינן. דקא איירי מתניתין אבודה ממש ולא גנובה וגזולה. דאבודה גמירי: כגון שנתחלפה לו אחת חטאת בתוך עדרו ואינו מכירה או אפילו אחת חטאת באחת של חולין ואינו יודע אי זו היא של חטאת: או אם (נרחה) [ברחה] אחרי הדלת. ואין אדם רואה אותה: אבל אבראי. אם ברחה חוץ דאיכא שם אדם דקא חזי ליה: או דילמא אחורי הדלת דאי מהדר אפיה. בעל הבהמה להתם הוה חזי ליה ואפי' הכי כל כמה דלא חזי ליה (הויא) [חשובה] אבידה וכל שכן אבראי דלא חזי ליה כלל: ל"א אבל נתחלפה בעדר. דקא חזי ליה אבל אינו מכירה לא הוי אבודה דאמרינן דלמא מירכר סימניה ומוציאה מן העדר ופליג עליה [דר"א]: אבודה ממנו. שאינו מכירה: ולא אבודה מרועה. שהרועה מכירה: [אבודה בכוס. שהיתה אבודה עד שעה שכבר קבלו דמה של חברתה בכוס ואח"כ נמצאת קודם זריקה אי אליבא דרבי יש לומר אבודה בשעת הפרשה חבירתה בלבד א"ר מתה אבודה בכוס כ"ש]: ואי בעי תימא אפי' לר' קא מיבעיא ליה ולא מיבעיא ליה אבידה היא עצמה הבהמה אלא הכי קא מיבעיא ליה כגון שקבל דמה בב' כוסות ואבד אחד מהן ואליבא דמאן דאמר במס' יומא בפ' הוציאו לו [כוס עושה חברו דחוי דהכי קאמר התם למעלה הוא אומר בשעיר נשיא ואת כל דמו ישפוך ולמטה הוא אומר בשעירת יחיד ואת כל דמה ישפוך: מניין לחטאת שקבל דמה בד' כוסות. ונתן (ד' מתנות מכוס אחד) [מתנה אחת מזה ומתנה אחת מזה] שכולם האחרים נעשו שיריים ונשפכים ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפך אל יסוד יכול לא נתן אלא (מתנה אחת) [ד' מתנות] מאחת מהן שהאחרים נשפכין ליסוד ת"ל ואת (כל) דמו של אותו כוס בלבד ישפוך ליסוד והן האחרי' נשפכין לאמה [לובל והיינו] ואליבא דמאן דאמ' כוס עושה חברו דחוי שאינו נשפך ליסוד אלא לאמה לא תיבעי לך דהאי נמי כי אבד דמי דלא מצי [זריק] ליה כ"ש דהוי דחוי: כי תבעי לך אליבא דמאן דאמר כוס עושה חברו שירים. היינו ר"א ב"ר שמעון [דאמר מניין שאפי' לא נתן אלא (מתנה אחת) [ד' מתנות] מכוס אחד שכולן נשפכין ליסוד ת"ל ואת כל דמה ישפך והא כת' ואת כל דמו ישפוך ההוא למעוטי שירים שבצואר בהמה דנשפכין לאמה מאין מי אמרינן כי אמרינן כוס עושה חברו שירים הני מילי כי איתנון לתרויהון דלא נאבד אחד מהן אבל אבד אחד מהן מהניא ביה אבידה והוי דחוי או דלמא

מסורת הש"ס

א) [בפ"ה: אבידה, וכן לקמן], ב) [פסחים יב: כ"ק טו: מנחות עט: קב: כריתות כד:], ג) יומא נו: [זבחים לד: קיב.] [מנחות ב.], ד) נ"ל והקריב, ה) נ"ל והקריב, ו) [בפס"מ שבמשניות הגי' עד שנמצאו המעות הראשונות], ז) [זבחים קיב] [פסחים לו. מנחות פ. ע"ש], ח) [זבחים קיב.], ט) ויפרישנו מהן לאחר זמן כשיכירנו ופליג ארבי אושעיא א"ד אחורי הדלת דאי מהדר אפיה קא ידע לה הוי אבודה וכ"ש בעדר דלא קא ידע כלומר שאינו מכיר איזהו היא תיבעי הס"ד כנ"ל. לי"ק, י) דף נו:, כ) והכא דאבד. לי"ק, ל) דלאחר אבודה בשעת הפרשה כגון הנך מעות דנמצאו קודם כפרה אזלי לים המלח אי לא מצי מייתי מאלו ומאלו הס"ד ואח"כ מה"ד ואין המעות כו' כפרה נמצאו הס"ד ואח"כ מה"ד אם קרבה כו' הבעלים הוא הס"ד ואח"כ לציין גמרא ואח"כ ד"ה טעמא דמאלו. לי"ק, מ) ס"א שייך האי דבור במתני' בד"ה תימכר כו' אליבא דרבי דאמר אבודה בשעת וכו', נ) עיין רש"ק שהאריך.

הגהות הב"ח

(א) גמ' במאי עסקינן באבדה ונמצאת בשעת כפרה: (ב) שם והפריש מעות אחרים תחתיהן: (ג) רש"י ד"ה דהא אמרי רבנן במתני' בסמוך אבודה: (ד) ד"ה ל"א אבל וכו' ופליגי. נ"ב כן היה הגירסא אותו ליפנא אחרינא: (ה) ד"ה תימכר וכו' אליבא דרבי הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אם קרבה וכו' בעלים היא הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה טעמא וד"ה הא הביא וכו' הפרשה הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אבודה בשעת הפרשה וכו' מאלו ומאלו ואין המעות הולכות לים המלח לרבנן ואפי' נתכפר באחד מן הציבורין לאחר שנמצא האבוד הואיל וקודם כפרה נמצא הס"ד ואח"כ מ"ה הניחא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תיקו. גירסי' ל"א אבל בעדר דקחזי לה לא הויא אבודה ופליגי א"ד אחורי כו' עד וכ"ש בעדר דלא קא ידע לה תבעי: [ב] רש"י ד"ה אבל. ואותן כו' דהל"ל קגגע כבעיא דר"פ לקמן: [ג] ד"ה ל"א ופליגי כו'. ואפשר לפרש ופליגי דפליג על ר' אושעיא: [ד] ד"ה אליבא וכו'. קשה למה פשיטא לי' כולי האי להחטאת תפסל ועוד סברא רחוקה היא דהחטאת תפסל ועוד יש הרבה לתמוה. ול"נ דודאי החטאת כשרה רק דמיירי שנמצא כוס השני לאחר זריקת הראשון ומיבעי' ליה אם כשר כוס השני ודחי למתני': [ה] ד"ה אבודה נ"ל אחר ד"ה הא הביא כו':

מוסף רש"י

כל העומד ליזרק. שאינו מחוסר אלא זריקה, כזרוק דמי. נמצא עליו כל שם פסול קדשי קדשים אבל לאישתרויי לא מישתרי עד דזריק (פסחים יג:). כוס עושה חבירו דחוי. כגון קיבל הדם בשתי כוסות ונתן את כל מתנות הקרנות מכוס אחת (יומא נז:) דדמייה כדים שלא ניתן ממנו על הקרנות וישפך לאמה שבעזרה המוליאה למים לנחל קדרון (זבחים לד: ועי"ש קיב:). כוס עושה חבירו שירים. ונשפך ליסוד דכתיב (ויקרא ד) ואת כל הדם ישפך וגו' (זבחים לד: ועי' יומא שם). אין חטאת. שכפרו בעליה, מתה אלא שנמצאת מאחר שכיפרו הבעלים. לאחר שכיפרו בעליה באחרת, הא אם נמצאת קודם לכן כי הא דספיקן עומדות ונתכפר באחת מהן שניה רועה (מנחות פ. תמיד וכעי"ז פסחים צז:). דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה. כחטאת שכיפרו בעליה דקי"ל דאזלא למיתה, אפילו לא היתה דאבודה אבודה בשעה שמתכפר בשניה אלא בשעת הפרשה, ומשהפרישו זו תחתיה נמצאת, קיימא לן בה דאם נתכפר באחת מהן שניה מתה (זבחים קיב.).

שיטה מקובצת

א] רועה אלא אליבא דרבי וער כאן: ב] אושעיא. פי"א כגון שנתחלפה לו אחת בתוך עדרו ואפילו אחת באחת: ג] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ד] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ה] ר"פ פשיטא לי אבודה ממנו ולא אבודה מרועה לא: ו] פפא אבודה ונמצאת בכוס: ז] קודם שנתקבל דמה: ח] דלמא כל כמה דלא כו' ורעיא דלא אמרינן כל העומד ליזרק כזרוק דמי ואיבעית אימא לעולם: ט] שיריים מי אמרינן ה"מ: י] הא אבד או דלמא לא שנא. ל"א ומאי קסבר אי קסבר כוס עושה חבירו דיחוי אף על גב דאיתיה ההוא כוס לא זריק מינ' (אלא) לאמה משתפך אלא קסבר כוס עושה חבירו שיריים ה"מ כי איתנון לתרוייהו אבל אבד אחד מהן מהניא ביה אבידה או דלמא לא שנא: יא] תיבעי תיכת תיקו נמחק: יב] ואבודה והקריב אחרת תחתיה כו' ואבדו והקריב חטאת: יג] המעות ילכו לים המלח כו' והפריש מעות אחרים תחתיהן ולא הספיק ליקח בהן חטאת עד שנמצאת מעות הראשונות: יד] ליקח בהן חטאת: טו] הראשונה והרי שתיהן: טז] נשחטה הראשונה תמות: יז] תחתיהם ולא הספיק ליקח בהן חטאת יביא כו' טעמא דהביא מאלו: יח] השני ילכו לים המלח: יט] עיקר אבידתה תחלה: כ] אבודה ונמצאת בכוס: כא] כבר דאיכא אות ד' נמחק: כב] לו דכוס אחד אות ב' נמחק: כג] האחד ארבע אות ה' נמחק: כד] לאמה לא תבעי כו' והשאר נמחק: כה] פסול. גליון וקשה דלמה יפסל הזבח כיון דמצי למעבד המתנות מכוס השני ונראה לר"י דאין הבעיא כלל מפסול זבח אלא לענין דם שבכוס מבעיא ליה היכא דנאבד ונמצאת אי אמרינן ישפך לאמה או ליסוד דלמ"ד עושה חבירו דיחוי כ"ש הכא דנדחה וישפך לאמה: כו] בעלים והשאר הוי כשאר: כז] דרבי דאמר אבידה בשעת הפרשה כגון הנך מעות דנמצאו קודם כפרה ואזלי לים המלח אי לא מצי מייתי מאלו ומאלו הס"ד ומה"ד ואין: כח] ד"ה אבודה כו' נמחק מכאן ושייך למעלה: כט] אבא ופליגי רבי ורבנן בכל עניין:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones